

Lisztes László (1929-2001)

Búcsúzom az igényes kollégától, a kedves jó baráttól.

Búcsúzom a kollégától, hiszen három és fél év fővárosi tanársegédi és könyvtárosi munka után Szegedre jött, s épp a Somogyi-Könyvtárba, ahol 25 hónapot töltött. Ő 1959 februárjában távozott, én 1961 januárjában érkeztem, s kezének sok-sok nyomával találkoztam, melyek mind-mind pontosságáról tanúskodtak.

Búcsúzom a kollégától, hiszen ő a Szegedi Egyetemi Könyvtárban, én a Somogyiban a 60-as évek második felében néhány más könyvtárossal együtt készítettük el a megyei könyvtárak számára a több mint 100 országos jelentőségű folyóirat helyismereti föltárását, cédulázását.

Búcsúztam a kedves kollégától, amikor 1972. szeptember 1-jével Kecskemétre költözött. Bár ezután is sokat találkoztunk helyismereti, majd bibliográfiai rendezvényeken. S ha Szegeden járt, nem mulasztotta el, hogy föl ne jöjjön Péter Lászlóhoz és/vagy hozzám.

A bibliográfiai munka és repertorizálás kérdései érdekelték. Első önálló munkája *A Magyar Tanácsköztársaság dokumentumai Szegeden* 1959-ben jelent meg, s a pontos és alapos annotált bibliográfia iskolapéldája. A Szegedi Egyetemi Könyvtárban is vonzalmának megfelelő munkát végzett, amikor összeállította *A József Attila Tudományegyetem dolgozóinak szakirodalmi munkássága 1955-1961* (1964); *1962-1963.* (1965) és *1964-1965-ről* (1967) szóló ciklusát. Egyetemi könyvtárosi munkásságának megkoronázása a *Szegedi egyetemi almanach, 1921-1970.* c. adattár, melyet Zallár Andorral készített közösen a felsőoktatási intézmény Szegedre településének 50. évfordulóján.

Kecskeméti életének és munkásságának termékei a helyismereti bibliográfiaiak: *Kiskőrös* (1982), *Kecskemét* (1988, majd 1996) válogatott bibliográfiái, valamint az *Ezer írás az Alföldről* (1995) nagy szintézise, melynek folytatásai az *Alföldi tanulmányok* köteteiben jelentek meg 1997 és 1999-ben. Hallatlan precizitással oldotta meg az imponáló méretű, több mint 2800 tételt tartalmazó Katona József-bibliográfia (1992) szakmai problémáit.

Érdeklődésének másik területe a folyóiratok föltárása, szakszóval repertorizálása, melynek módszertanával folyamatosan foglalkozott, mind elméletben, mind gyakorlatban, az 1970-ben megjelent szegedi *Széphalom* c. folyóirat cikkbibliográfiájától a kecskeméti *Kiskunság* és *Forrás* 1980. évi kötetén át a *Forrás* 1999-ben megjelent repertóriumáig.

És még sok kézírata maradt kiadatlan vagy befejezetlen, mint a szegedi sajtóbibliográfia anyaggyűjtése 1970-ig, a *Tűz* c. szegedi folyóirat repertóriumai és mások.

Búcsúzom a baráttól is, akivel órákon keresztül elbeszélgettünk, elvitatkoztunk a hírlapok, folyóiratok cikkei feltárásának problémáiról, a bibliográfiák szerkezetének, mutatórendszerének kérdéseiről, a helyismereti anyaggyűjtés mélységének megválasztásáról és még ezer másról. S akivel örültünk min-

den találkozásnak, mert nagyon sok közös gondolatunk volt, s baráti módon tudtunk egyet nem érteni is.

Kedves Laci! Kezed nyomát őrzik a könyvespolcon levő munkáid, emlékedet a magyar helytörténetészek és bibliográfusok csapata és fájó hiányodat én. Nyugodj békében!

Rákoskeresztúr, 2001. július 16.

Gyuris György

BÚCSÚ LISZTES LÁSZLÓTÓL

Már csak emlékezni tudunk rád, Laci. Emlékezni az elhivatott könyvtárosra, a kitűnő bibliográfusra, a közvetlen kollégára és a kedves barátára. Egy olyan emberre, akinek a szakmája volt a szenvedélye. Sokak, sokunk szemében hosszú ideje te testésített meg a helyismereti bibliográfus alakját; vitatott kérdésekben hozzád vagy írásaidhoz fordultunk tanácsért, nálad kerestük és szinte mindannyiszor meg is találtuk a választ. Mi, akik fiatalabbak vagyunk valamivel, akkor ismertünk meg, amikor első jelentős teljesítményeiddel már meggyőzően bizonyítottad: felkészült elkötelezettje vagy az éppen akkortájt formálódó helyismereti tevékenység ügyének és különösen erősen vonzódsz a bibliográfiai feltárás ingoványos területe felé. Az utóbbi években pedig megnyugvással és eltitkolt csodálattal konstatáltuk, hogy nyugdíjasként sem szakadtál el tőlünk, velünk töprengtél, örültél vagy bosszankodtál, és lenyűgöző akarattal, tettvágygal buzgolkodtál gazdag életműved kiteljesítésén. Az utánunk jövők, a tőlünk ifjabbak számára pedig – még azok számára is, akik személyesen sosem találkoztak vagy sosem beszélgettek veled – te lehettél, lehetsz az a példa, amelyet követni érdemes. Ha az egyetemi és főiskolai hallgatók, a kezdő pályatársak meg-

kérdezik, hogyan kell helyismereti bibliográfiát, sajtórepertóriumot csinálni, könnyű rá felelni: úgy, ahogy azt Lisztes László tette. Széles körű tájékozottsággal, keményen összpontosított figyelemmel, a választott téma beható tanulmányozásával, ítélő tehetséggel, a válogatás hozzáértő szigorával, gondos aprólékossággal, lelkiismeretes pontossággal, a következetesség fegyelmével és mindenekelőtt azal a megfoghatatlan, kifejezhetetlen érzelmi többlettel, amely a száraznak hitt tényeket, könyvészeti adatokat a bibliográfus fejében, kezében szinte életre kelti, megeleveníti.

Bizonyára neked is voltak olyan pillanataid, Laci, amikor elgondolkodtál azon: mi is köt annyira ehhez a nem igazán látványos és talán kellően meg sem becsült munkaághoz? Miért fogan újabb és újabb bibliográfiai ötlet az agyadban? Miért ülsz olyan nagy türelemmel a könyvek és sajtótermékek halmazai előtt? Miért keresed oly elszántan és lanckadatlan szorgalommal egy-egy vidék, város, község vagy egy-egy helyi személy bibliográfiai adatait? Miért rakosgatod át az ideális szerkezet reményében a cédulák százait, ezreit? Miért igyekszel minél jobb és helyes irányt adó mutatókat készíteni? S ha tényleg elgondolkodtál, nyilván azt válaszol-

tad magadnak – mert mi más is válaszolhattál volna –, hogy azért, mert örömet találsz mindebben. Örömet és szellemi izgalmat, e sajátos és a kívüllők számára olykor értetlenül szemlélt alkotási folyamat különleges, felemelő érzését; annak jóleső érzését, hogy tudatosan és készséggel vállalt erőfeszítéseiddel, az egyébként rejtve maradó információk felszínre hozatalával és közvetítésével mások munkáját segíted. Segítesz a kutatónak, a pedagógusnak, az írónak, a közművelőnek, az újságírónak, a diáknak és persze másoknak is, köztük talán legtöbbit a kollégáidnak, a könyvtárosoknak.

Bár erről sose beszélgettünk, mindig úgy éreztem, a te bibliográfusi ars poeticád éppen ez: a segíteni akarás alázata. Felhozni az írott betűk tengeréből egy-egy gyöngyszemet, felfedezni a magyar kultúra ismeretlen vagy rejtőző tájait, egybegyűjteni egy-egy jeles alkotó műveit és azt, amit róla írtak, és mindezzel hozzájárulni az emberi tudás gyarapodásához, a nemzeti művelődés, a magyar tudományosság fejlődéséhez. Te nemcsak őszintén hitted, hanem számtalanszor leírtad, elmondtad, hogy a szellem világában nincs országos és nincs helyi szint, hogy a lokális értékek is a nemzeti, sőt az egyetemes kultúrát gazdagítják, hogy a nemzeti és a helyismereti bibliográfiai feltárás szervesen kapcsolódik vagy kapcsolódnia kellene egymáshoz. Ezért is fordítottál olyan nagy figyelmet és oly sok energiát a központi és helyi lapokban megjelent szépirodalmi közlemények számbavételének tervezetére, egy olyan tervezetre, amelynek kivitelezése még mindig előttünk álló feladat.

Már csak ezért sem vádolhatott senki provinciális befelé fordulással. Hogy mennyire téves lett volna ez a vélekedés, azt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete bibliográfiai bizottságának élén eltöltött tíz esztendő igazolta. Ekkor vált mindenki előtt világossá, hogy a kiváló helyismereti bibliográfus, a folyóirat-repertóriumok és az újságcikkek számbavételének egyik mestere hasonló színvonalon alkalmas e kis szakma országos képviselőjére, szervezésére is. A szakma legjobbjai álltak melléd, mögéd egy olyan nehéz időszakban, amikor a régi rend válság-

ba került, az új pedig formálódott, és ezzel egy időben a könyvtárosság hazai művelői is szembe kerültek a technikai haladás áldásos, ám eleinte idegenkedve fogadott vívmányának, a számítógépnek a kihívásaival. Az elsősorban általad szorgalmazott és gördülékenyen levezényelt második országos bibliográfiai értekezlet éppen e szakasz- vagy inkább korszakváltás fordulópontján zajlott. Máig emlékezünk ottani, debreceni bevezető előadásodra, amely nemcsak összegezte az előző évtizedek eredményeit, hanem látnoki erővel felvázolta a jövő feladatait, irányait, így a mostani jelen és a közeli jövő tennivalóit is. Mély fájdalommal tölt el bennünket, hogy te már nem lehetsz társunk a megvalósításban. Az örökség, a te örökséged azonban kötelez és folytatásra vár.

Fizikai valódban elvesztettünk, és mégis itt maradsz közöttünk: itt maradnak mintaszerű bibliográfiáid és repertóriumaid, tanulságos elméleti és módszertani eszmefuttatásaid, itt marad rokonszenves egyéniséged emléke.

Kedves Laci! Mi, kollégák, hálásan köszönjük mindazt, amit tőled kaptunk. Mély tisztelettel és könnyező szemmel hajtunk fejet hamvaidd előtt. Szomorú szívvel búcsúzunk, mert most már valóban el kell válnunk. Búcsúzunk a Magyar Könyvtárosok Egyesületének tagsága és elnöksége, búcsúzunk egykori elnökétől az egyesület bibliográfiai szekciójá, búcsúzik a szeretett kollégától maroknyi szakmánk. Virágaink elkísérnek végső utadra. Utolsó üzeneted – hiszem – az lehetne, amit Jókai Mór közel száz évvel ezelőtt így öntött szavakba: *„Ami bennem lélek, veletek megy, ott fog köztetek lenni mindig [...] s mikor emlékezel rólam, mindig arccal szemközt fogok veled állani.”*

Emlékezni fogunk rád, Laci.

Nyugodj csendesesen, béke poraidra!

Bényei Miklós

TÁJÉKOZTATÓ

CULTIVATE - CULTURAL HERITAGE APPLICATION NETWORK

– a kulturális örökség területén működő intézmények és szakemberek hálózata –

Könyvtáros, levéltáros vagy múzeumban dolgozik? Többet szeretne tudni az Európai Unió IST (Information Society Technologies, az információs társadalom technológiái) programjáról?

A CULTIVATE hálózatnak kelet- és nyugat-európai, valamint izraeli résztvevőket fog össze. A kulturális örökséggel foglalkozó hálózat tagjai: múzeumok, levéltárak, galériák, könyvtárak nonprofit szervezetek, kutatók, intézményvezetők, döntéshozók, információtechnológiai és tájékoztató szakemberek stb.

A programot az az igény hívta életre, hogy olyan új struktúra és hálózat jöjjön létre, amely a kulturális örökség intézményeinek együttműködését támogatja az Európai Bizottság IST programja keretében.

A CULTIVATE sokféle szolgáltatást nyújt a pályázók számára mind össz-európai szinten, mind az egyes országokban. E szolgáltatások közé tartozik:

- a CULTIVATE webhelye, amely az információk terjesztésére szolgál, <http://www.cultivate-eu.org>
- a CULTIVATE Interactive című web-magazin, amelynek témája a kulturális örökség és a kultúrával foglalkozó tartalomszolgáltatás, <http://www.cultivate-int.org>
- a CULTIVATE-list, elektronikus levelezőlista azok számára, akik az iránt érdeklődnek, hogyan jelenik meg a digitális örökség az IST programban. (Ha csatlakozni kíván ehhez a listához, küldjön egy e-mailt a majordomo@ukoln.ac.uk címre, a következő szöveggel: subscribe cultivate-list <írja a saját e-mail címét>.)

A CULTIVATE hálózatnak a következő országokban van már működő vagy most alakuló országos központja:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Görögország, Hollandia, Írország, Izland, Izrael, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovák Köztársaság, Szlovénia.

Az országos központok össz-európai szinten folyamatosan együttműködnek, és tevékenységüket országos szinten összehangolják. Széles körű tájékoztatást nyújtanak az illető ország nyelvén honlapjukon és elektronikus levelezőlistákon.

Szeretne többet megtudni a CULTIVATE hálózat tevékenységéről és magyarországi központjáról?

Látogasson el a CULTIVATE webhelyére a <http://www.cultivate-eu.org> címen!

A CULTIVATE projektben Magyarországot a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának megbízásából a Könyvtári Intézet képviseli (levélcím: 1827 Budapest, e-posta: kint@oszk.hu).

A CULTIVATE az Európai Unió 5., kutatási és technológiafejlesztési keretprogramjának része; az IST programon belül az ún. kísérő intézkedések közé tartozik a multimédiás tartalommal és multimédiás eszközökkel foglalkozó III. kulcsakció keretében.